

2024-09-04

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se;
s.sof@regeringskansliet.se
Diarienummer S2024/00953

FSS remissvar angående En mer effektiv tillsyn över socialtjänsten (SOU 2024:25)

Föreningen Sveriges socialchefer (FSS) har fått remissen av SOU 2024:25 En mer effektiv tillsyn över socialtjänsten. Yttrandet ska inkomma till Socialdepartementet senast 16 september 2024.

Om FSS

FSS är en partipolitiskt obunden förening som företräder cirka 400 socialchefer i landet. Utifrån vår profession och tillgänglig kunskap verkar vi för utveckling av den svenska välfärden.

FSS synpunkter i korthet

FSS ställer sig positiv till utredningens intention att stärka tillsynen inom socialtjänstens område. En välfungerande tillsyn jämte en välfungerande tillståndsprövning utgör viktiga delar i att motverka välfärdsbrottslighet och förhindra olämpliga aktörer inom socialtjänsten. FSS lämnar kommentarer till delar av utredningens förslag nedan.

Tillsynens omfattning och inriktning

Tillsynen är viktig och bidrar till att förbättra verksamheter till nytta för den enskilde. Samtidigt efterfrågar FSS en mer lärande tillsyn i syfte att öka nyttan för socialtjänsten. Betänkandets förslag om att Inspektionen för vård och omsorg (IVO) skulle bidra till lärande och verksamhetsutveckling inom socialtjänsten genom kvalitetsgranskningar ser FSS därför positivt på.

Särskild avgift vid ej verkställda beslut

FSS delar inte utredningens bedömning om att reglerna om särskild avgift i socialtjänstlagen tjänar sitt syfte och därför ej bör upphävas. I det fall särskild avgift avskaffas har IVO föreläggande att tillgå som verktyg om det uppdagas att en kommun har underlåtit att verkställa ett biståndsbeslut. FSS ställer sig bakom förslaget i Framtidens socialtjänst (SOU 2020:47) om att reglerna om särskild avgift bör upphävas.

Av betänkandet framkommer att de av IVO granskade verksamheterna i hög grad försöker åtgärda de brister som IVO påtalat. Bristerna åtgärdas dessutom i mycket hög grad inom den svarstid som IVO angett i beslutet. Eftersom följsamheten till IVOs beslut redan nu förefaller god är FSS tveksam till att ökade avgifter verkligen kommer leda till ökad kvalitet i socialtjänsten.

Särskild avgift kan inte användas vid ej behovsprövade insatser

Särskild avgift bör hanteras lika oavsett om insatsen föregåtts av en behovsprövning eller inte. De bör därmed tas bort eftersom rapportering av ej verkställda beslut inte kan omfatta insatser som ej föregåtts av behovsprövning. FSS ifrågasätter inte att det skulle medföra förändrade förutsättningar för tillsyn på individnivå men anser ändå inte att den särskilda avgiften bör vara kvar.

Kommunernas rapportering av ej verkställda beslut

FSS anser att en förändring i skyldigheten att rapportera ej verkställda beslut från var tredje månad till var sjätte månad skulle medföra en lättnad i det administrativa arbetet kring inrapporteringen.

Kommunal anmälningsplikt vid allvarliga brister m.m.

Det är i grunden positivt att öka informationsdelningen mellan kommuner och IVO gällande privata utförare som inte bedriver säker vård och omsorg. Om anmälningskyldighet ska föreligga när kommunen upptäcker allvarliga brister i utförandet behöver det tydligare definieras vilka företeelser som ska avses och som omfattas av anmälningsplikten. Det behöver framgå om det endast innefattar brister som medför fara för liv och hälsa hos placerade individer, eller även andra typer av brister, till exempel målpuppfyllnad i den enskildes insats. Förslagsvis bör IVO ges i uppdrag att se över vilka företeelser som ska ingå i anmälningskyldigheten.

Granska kommuners avtalsuppföljning genom tillsyn och ge vägledning om avtalens innehåll

FSS instämmer med förslaget i utredningen om att IVO inte bör granska hur kommunerna kontrollerar och följer upp avtal med privata utförare, då det riskerar att ta resurser från IVO:s uppdrag att utöva tillsyn av vårdgivare. Kommuner har olika resursutrymmen att bedriva avtalsuppföljning och därtill olika krav i sina avtal. FSS delar till stor del även bilden att IVO inte bör ha som uppgift att ge kommuner råd och vägledning om hur avtal ska skrivas, dock bör IVO kunna ge vägledning till kommuner hur avtalskrav som mer specifikt berör tillståndsplikt kan formuleras. FSS instämmer med utredningens förslag om att Upphandlingsmyndigheten i samverkan med andra myndigheter, bör ges i uppdrag att utveckla stöd till upphandling och avtalsutformning för vård- och omsorgssektorn.

Utreda hur statlig kvalitetsgranskning skulle kunna införas som ny verksamhetsgren

FSS instämmer i förslaget om att IVO och Socialstyrelsen får ett gemensamt uppdrag att belysa förutsättningarna för att införa kvalitetsgranskning inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Ett sådant uppdrag bör även inkludera vilka möjligheter som finns till granskning på individnivå när det gäller insatser som kan ges utan bistånd.

För Föreningen Sveriges socialchefer

Monica Persson, ordförande

Föreningen Sveriges socialchefer är en partipolitiskt obunden förening som verkar för utveckling av den svenska välfärden. Vi bedriver påverkansarbete inom socialpolitiska frågor och arrangerar den årliga konferensen Socialchefsdagarna.